

PIROUETTE 1 – Er stegen zeepbellen op, bol en blinkend. Of ze dansten waggelend en bevend, even stil maar minder stabiel dan ballonnen vol lucht. Ze blonken, de bellen, en vooral het blinken bleef over. Overal blonk het: het koper, de messen van zilver, opgeblonken, de glazen en het afgesleten vilt van kleren en gordijnen, tenger getint.

Wanneer hij op zijn kindertijd terugkeek, was het één grote zeepbel, geurend en in regenboogkleuren verpakt en bolronnd als zijn wangen zelf. Bij zijn geboorte betastten vlaggen vol rode sterren – restanten uit het wereldtentoonstellingsjaar – de adem van de hoofdstedelijke dampen, de walmen van auto's en keukens, van hete wafelkraampjes en kokende potten met *caracolles*, gapend in het kolkende vocht.

Dat was de tijd waarin hij plots uit de eeuwigheid opdook als een onderwaterzwemmer, als een kwajongen, happend naar lucht, aan de overkant van de stroom. De nacht werd dag in een ziekenhuis, een moederhuis, Franstalig gedreven, midden in een uitgeleefde, kleine lakenstad, heel klein en rustig. Die rust zou hij nooit ontgroeien, hoe beschimmeld ze verderop in zijn leven ook zou blijken. Op een dag zou hij dat kalme leven versmachten, zoals hij veel zou gaan versmachten, maar niet helemaal ten dode toe. Altijd, ja, altijd kiemde nog een scheutje, een knopje, een oogje, een twijgje. Altijd, ja, altijd bleek het licht sterker dan het donker, de lente sterker dan de herfst, de zomer dan de winter,

het leven dan de dood, de verrijzenis dan de moord. De armpjes van de boreling krulden; zijn handjes paktten de vinger, die hij telkens weer losliet om te herbeginnen, nooit eindeloos, maar altijd opnieuw en opnieuw, open en toe. Eerst was hij blind, dan weer niet, maar wanneer juist het ene, wanneer het andere? Nee, wat hij deed was geen echt krijsen. Hij huilde ook niet echt. Eerder hikte hij met een ingehouden hakkelen, beantwoord door de glimlach van zoveel koppen boven hem gebogen, allemaal even onnozel gapend als de *caracolles* in de hoofdstedelijke, kokende potten, maar in het kwadraat. Was het geen aardbeientijd en heet?

Dan was het wenen, tot vervelens toe voor wie zich verplicht achtte te luisteren naar elk losgepeuterd geluid. De nonnetjes, *Françaises*, susten hem met hun tonen en lievelingswoorden, zoals hem later werd verteld. Volgens sommigen zat die taal al meteen fout. 'Oui, ma Sœur!', 'Non, ma Sœur!', 'Mais si, ma Sœur!' – klanken die wellicht klonken boven de wieg, een stellage van wit ijzer op hoge poten, wielen eronder, afbladderend, net als de tralies.

Pienter en klein lag het jongetje daar te blinken, zoals hij nog frequent te blinken zou liggen, want elke morgen opgeblonken als was hij van koper of van glas, van zilver of van ebbenhout. Koper, glas, zilver en ebbenhout vulden de woonst van moeders ouders, de brouwer en zijn oerdegelijke vrouw. Breed, hoog en diep was hun huis, kolossaal voor een klein kind en de dorpelingen rondom, opgerispt door een reuzentuin vol groen en bomen, overvloedig bloeiend in de lichte seizoenen. Maar daar lag hij, geboren als een zoekend mens, die in de wieg maar één gave meekreeg, één luttel talent dat mogelijk nooit tot ontbolsteren zou komen: de kunst van het luisteren. Misschien bleef zijn kunst altijd hard

als een kastanje, waarvan het omhulsel prikte naar eenieder en elkeen, vijandig tegenover wat wervend is en tegelijk aanhalig en heel aimabel als een wuivende pluim. Toch luisterde hij als kind al heel vroeg verrast naar de vogels – kirrend, krassend, kloppend, slaand en werkelijk zingend of fluitend – tussen de opwaaiende bladeren van het afgelopen jaar en het groen van de bomen en voluminueze dan wel petieterige struiken of de slanke hagen die zwiepten op het ritme van de lentewind. Ook de kinderstemmen deden hem naderhand de oren spitsen, wanneer ze kwamen aanwaaien over het zomerse korenveld, bezaaid met blauwe bloemen en rode papavers.

Traag, heel traag leerde hij, roodgloeiend, bij grootvader en grootmoeder de oren spitsen en luisteren naar de zuchten en de klachten van de mensen, maar ook naar de voorgelezen wensen van de winterdagen, neergeschreven op kaarten waarop huisjes prijken met kanten rijmdraden voor de vensters. Boodschappen bestonden er en ondoorgrondelijke levensvragen, evenals verwachtingen, ambities, conflicten en allerhande vormen van zoeken en tasten.

Er was het erf van grootvader en grootmoeder en er was het erf van de boerin langs het kanaal, met de woonst uit oude tijden, met hoge trappen, voor en achter, van waaruit vader de zaak leidde. Klotsen en kletteren deed het er, vol weerbarstige blikken melkkannen, waarin blauwwitte, verse melk dreef, bij het proeven immer stroperig vanwege het vet. 's Winters kookte en dampte het varkensfornuis boven de ongepelde knollen met grote, zwarte ogen in hun vel, zwemmend in de kuip en ruikend naar draf en smurrie, zoet als pap. Met een lepel viste de boerin er voor de kleuter zorgzaam drie

potige aardappelen uit en wikkelde ze in een puntzak van krantenpapier, dat overvloedig knisperde en altijd rondslingerde om er bij het stoken de vlam in te krijgen. Als kleine charmeur, een donjuan in de knop, verleidde hij keer op keer niet alleen de bazin, maar hij imponeerde ook de dochter, bezig in de keuken, zodat ze spontaan de bollen pelde en er een weinig zout op deed. Hij keek toe, zittend op een lichte, bruine houten stoel, door de bejaarde bakker-herbergier aan de boerin verpatst.

Waar begon zijn verhaal? En waar begon het verhaal waarvan zijn verhaal een onderdeel was? En wat betekende dat verhaal dan weer voor dat andere verhaal dat in wezen opnieuw de kern was van een nog ouder verhaal? Enzovoort, enzovoort, zo zag Louis Paul Boon zijn voorstad groeien. Halleluja dus voor de herhaling van die anarchist, want hij was een profeet wiens naam voortaan staat geschreven in de palm van Gods hand. Zijn geluk is inmiddels voltooid, want de voorsteden groeien nog steeds voort.

Heerst er chaos of loopt er een rode draad door de mantel der geschiedenis? Is de geschiedenis, waardoor die rode draad loopt, misschien de rode mantel van de Romeinse officier Martinus van Tours, die alle kleine en grote verhalen toedekt, alle kleine en grote menselijke pijnen en zorgen?

Een verhaal, ja, een verhaal waren zijn grootouders voor hem heel zeker. Ze lagen te rusten in de plooiën van het verleden zoals hun blik later rustte op foto's van diverse formaten, vrij groot of onooglijk, ingekleurd of grijs en griauw. Altijd waren grootvaders en grootmoeders stokoud, in zijn ogen, en ze waren min of meer kreupel en vervuld van oud-adellijke glorie. Zeker grootvader was mank. Hij hield altijd zijn aardig

krullende wandelstokken met rubberen voetjes tussen de bolle knieën, vooral wanneer hij troonde in de rieten zetel naast de plattebuiskachel in de keuken, zijn favoriete plek. Hij lurkte er aan zijn meerschuimen pijp, wazig achter de zoete rook. Dat beeld in de herinnering van het volwassen geworden kind was even zoet, omdat er altijd een zachte lentenevel, geen kille, natmakende herfstmist over hing. Die grootvader en grootmoeder, herleid tot flarden uit het geheugen, waren geen esoterische geesten of sprekende stemmen, ten hoogste beelden die eerder uitgescheurd dan uitgeknipt leken, want met rafelige randen in plaats van rechte kanten. De contouren van die beelden waren dus vaag en zelfs de verwijzing daarnaar gaf niet ten volle weer waar het om ging, want zijn herinnering viel feitelijk in woorden niet uit te drukken. Ja, misschien ging het om een warm gevoel. Maar wie koopt nu iets met de woorden *een warm gevoel*? Het is niet te vatten, evenmin als de charme van die twee stokoude, krakende mensen, de grootouders van de kleine charmeur die het kind ontegensprekelijk was, al bleef zijn aibaarheidsfactor oppervlakkig onschuldig. ...